

Nr 97.

Utlåtande i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående anslag för budgetåret 1951/52 till bidrag till sjukkas-sor m. m.

(3:e avd.)

I propositionen nr 1 har Kungl. Maj:t under femte huvudtiteln, punkt 92, föreslagit riksdagen att, i avbidan på särskild proposition i ämnet, till Bidrag till sjukkassor för budgetåret 1951/52 beräkna ett förslagsanslag av 53 900 000 kronor.

Därefter har Kungl. Maj:t i propositionen nr 104, under åberopande av bilagt utdrag av statsrådsprotokollet över socialärenden för den 2 mars 1951, föreslagit riksdagen att dels godkänna de ändrade grunder för statsbidrag åt sjukkassor, som av departementschefen förordats, att tillämpas räknat från och med den 1 januari 1951, dels ock till Bidrag till sjukkassor för budgetåret 1951/52 under femte huvudtiteln anvisa ett förslagsanslag av 56 400 000 kronor.

Sjukvårdsbidragets maximering.

Statsbidrag till sjukkassor utgår i form av medlemsbidrag, sjukdagsbidrag, sjukvårdsbidrag, moderskapsbidrag samt barntilläggsbidrag. Sjukvårdsbidraget beviljas för understöd, som sjukkassa jämlikt sjukkassee-förordningen meddelat i form av ersättning för medlems utgifter till läkarvård (kostnaderna för läkares resa inräknade), läkemedel och andra av läkare föreskrivna sjukvårdande åtgärder samt intagande å sjukvårdsanstalt. Bidraget utgår — under förutsättning att understödet motsvarat i fråga om läkemedel högst hälften samt beträffande läkarvård och andra sjukvårdande åtgärder högst två tredjedelar av kostnaderna för ändamålet — med hälften av det utgivna understödet.

Sjukvårdsbidraget är f. n. maximerat till tre kronor — vid barnförsäkring fyra kronor — per medlem och år (för de fyra nordligaste landstingsområdena fem resp. sex kronor). Denna regel tillkom år 1931 framför allt i syfte att påverka sjukkassorna till återhållsamhet i fråga om sådana förmåner, som kassorna icke äro författningsenligt förpliktade att utgiva. Enär statsmakterna vid 1931 års sjukförsäkringsreform utgingo från att kostnaderna för läkarvård i princip skulle fördelas med lika delar på sjukkassemedlemmen, sjukkassan och staten, beräknades maximering inträda vid en genomsnittlig totalkostnad av 9 kronor per år och medlem (vid barnförsäkring 12 kronor). En undersökning rörande de genomsnittliga läkarvårdskostnaderna per medlem på vissa orter under åren 1927—1929 antydde

emellertid, att dessa kostnader voro så låga, att maximigränsen icke uppnåddes.

Departementschefen framhåller, att uppskovet med sjukförsäkringslagens ikraftträdande aktualiserar frågan om en effektivisering av den nuvarande frivilliga sjukförsäkringen. Ekonomiska förutsättningar för en mera avsevärd förbättring av statsbidraget till sjukförsäkringen torde dock icke föreligga i nuvarande läge. Genom ändring i de för sjukvårdsbidraget gällande maximeringsreglerna anses emellertid sjukkassorna nu böra beredas ökade möjligheter att erhålla statsbidrag för av dem utgivna ersättningar för sjukvård. Härom anför departementschefen vidare följande.

Sedan 1931 års sjukförsäkringsreform genomfördes, ha kassornas utgifter för sjukvårdskostnader stigit väsentligt. Att så skett torde till icke oväsentlig del sammanhånga med den allmänt förhöjda levnadsstandarden, som bl. a. medfört ett ökat anlitage av läkare. Utvecklingen har lett till att — bortsett från de fyra nordligaste länscentralsjukkassorna — vid alla stadscentralsjukkassor, alla länscentralsjukkassor utom fyra samt två av de sex yrkes- och fabrikkassorna sjukvårdskostnaderna stigit till sådana belopp, att maximering inträtt. Det härigenom bortfallande sjukvårdsbidraget representerar i vissa fall betydande belopp. Med hänsyn till de ändrade förhållanden, vilka sålunda inträtt, anser jag mig böra förorda, att kassorna beredas möjligheter att utfå statsbidrag med hela det belopp, som, därest maximering icke förelegat, skulle utgå för kassornas utgifter för läkarvård. Däremot anser jag i likhet med pensionsstyrelsen, att en utvidgning av möjligheterna att utfå sjukvårdsbidrag icke bör ske i vad avser kostnaderna för läkemedel och andra av läkare föreskrivna sjukvårdande åtgärder. Även i fortsättningen bör därför statsbidraget för dessa kostnader utgå med högst det belopp, varmed sjukvårdsbidraget för läkarvård understiger nu gällande maximibelopp. Tidpunkten för de nya bidragsgrundernas ikraftträdande bör, såsom pensionsstyrelsen föreslagit, bestämmas retroaktivt till den 1 januari 1951.

Tillsynsmyndigheten äger f. n. medgiva, att sjukvårdsbidrag till viss eller vissa kassor må utgå med högre belopp än maximeringsbestämmelserna tillåta. Något sådant medgivande har ännu icke lämnats i något enda fall. I samband med ett upphävande av maximeringsbestämmelserna i nyss angiven omfattning anses tillsynsmyndighetens här berörda dispenseringsrätt böra avskaffas.

Anslagsbehovet.

Till Bidrag till sjukkassor ha för innevarande budgetår anvisats 52 000 000 kronor.

Antalet statsbidragsberättigade medlemmar i sjukkassorna ökade under år 1949 med 103 000 till ca 2 982 000. För ett vart av åren 1950 och 1951 uppskattas medlemsökningen till 100 000.

Med oförändrade bidragsgrunder beräknas det sammanlagda medelsbehovet till 52 713 100 kronor för innevarande budgetår och 53 870 100 kronor för budgetåret 1951/52. Förslaget om upphävande, räknat fr. o. m. den 1 januari 1951, av sjukvårdsbidragets maximering i fråga om ersättning för läkar-

vård medför ett ytterligare behov av 2 500 000 kronor. Anslaget föreslås därför för nästa budgetår uppräknat till 56 400 000 kronor.

Utskottet.

Utgifterna i sjukkassornas verksamhet ha under den senaste tiden ökat i betydande omfattning. Inom några kassor ha medlemsavgifterna redan måst höjas. I längden torde en höjning av avgifterna även i flertalet övriga kassor icke kunna undvikas.

Utskottet anser i likhet med departementschefen angeläget att den frivilliga sjukförsäkringen effektiviseras i avvaktan på genomförandet av den allmänna sjukförsäkringen. Då Kungl. Maj:ts förslag att gällande bestämmelser om maximering av sjukvårdsbidraget till sjukkassorna skola slopas i vad de avse ersättning för läkarvård innebär en åtgärd i sådant syfte, tillstyrker utskottet detta förslag.

Kungl. Maj:ts beräkning av medelsbehovet har icke givit utskottet anledning till erinran.

Under återopande av det anförda får utskottet hemställa,
att riksdagen må

a) godkänna de ändrade grunder för statsbidrag åt sjukkassor, som förordats av departementschefen i statsrådsprotokollet över socialärenden för den 2 mars 1951, att tillämpas räknat från och med den 1 januari 1951,

b) till *Bidrag till sjukkassor* för budgetåret 1951/52 under femte huvudtiteln anvisa ett förslagsanslag av 56 400 000 kronor.

Stockholm den 20 april 1951.

På statsutskottets vägnar:

KARL WARD.

Nrävarande: se under utlåtandet nr 95.